

Nr 7

Av herrar **Hamrin** och **Nelander**, om skolornas kristendomsundervisning och morgonsamlingar.

Frågan om kristendomsämnets ställning på skolschemat har med hänsyn till den framtida utvecklingen en oroande karaktär och är även föremål för fortlöpande offentlig debatt. Problemställningen gäller inte bara det för kristendomsämnet anslagna timantalet utan även i lika mån själva undervisningens inriktning. Vad timantalet beträffar försvåras givetvis möjligheterna till en effektiv undervisning, om en reduktion skulle företagas. Med avseende på undervisningens inriktning är det främst tendensen att ersätta bibelkunskap med allmän religions- och kyrkokunskap, som inger betänkligheter.

I nära anslutning till frågan om kristendomsundervisningens plats på skolschemat anmäler sig spörsmålet om en rätt utformning av den gemensamma morgonandakten (från 1 juli 1958 utbytt mot beteckningen morgonsamling). I detta avseende synes på sistone innehållsmässigt en urholkning ha skett, som icke bör godtas.

En diskussion om hithörande problem, som sammanfattningsvis kan sägas inbegripa hela frågan om det kristna inflytandet i dagens och morgondagens svenska skola, lär näppeligen kunna föras utan beaktande av tvenne väsentliga omständigheter: dels det kända faktum, att hela vårt skolväsen befinner sig i en nydanings- och omvandlingsperiod, vilket uppenbarligen innebär speciella riskmoment med hänsyn till de »gamla» skolämnenas framtida ställning, dels det lika allbekanta sakförhållandet, att läget inom ungdomsvärlden i dag kännetecknas av en rad krissyntom med allmän normlöshet och växande kriminalitet som markanta inslag. Mot denna allmänna bakgrund finns det enligt vår uppfattning orsak att med särskild styrka inskräpa vikten av att trygga kristendomsämnets plats på skolschemat. Det är inte minst för förståelsen av hela vår kultursituation ett primärt intresse, att den uppväxande generationen bibringas en ingående kunskap rörande den grundval, på vilken vårt rättssamhälle är uppbyggt, och rörande de värdenormer, som gäller för den mänskliga gemenskapen. Djup förtrogenhet med den kristna urkunden och med den kristna idévärlden framstår härvidlag som obetingat nödvändig. Men det är också för bemästrandet av dagens svårartade ungdomsvårdsproblem av väsentlig betydelse, att skolan i sin fostrande verksamhet på ett adekvat sätt levandegör de etiskt bärande och vägledande principer, som rymmes i den kristna tros- och livsåskådningen.

De krav, som främst synes böra resas, tar alltså sikte på för det första ett

stärkande av det för kristendomsämnet fastställda timantalet, varvid man måste uttala önskemålet om två veckotimmar även i enhetsskolans åttonde klass samt kristendomsämnets införande å yrkeslinjen 9y, där det nu helt saknas. Beträffande timantalet må påpekas, att kristendomsämnet i folkskolans undervisningsplan av 1955 har två veckotimmar i vardera klasserna 1 t. o. m. 7 och en timme i vardera klasserna 8 och 9. Enhetsskolan på försöksstadiet har också två veckotimmar i vardera klasserna 1 t. o. m. 7, en i klass 8 och två timmar i vardera klasserna 9a och 9g. För det andra anmäler sig kravet att kristendoms-kunskapen i enhetsskolan främst bör utgöras av bibel-kunskap i nära överensstämmelse med vad som gäller i folkskolans undervisningsplan av 1955. Efter vad vi kan finna innebär den undervisningsplan, som nu provisoriskt gäller för enhetsskolan (Timplaner och huvudmoment, fastställda av skolöverstyrelsen för läsåren 1955—58, jämte Tillägg till timplaner och huvudmoment, fastställda hösten 1959), en olycklig tendens till kristendomsundervisningens omvandling till allmän religions- och kyrkokunskap i nära anslutning till den allmänna historieundervisningen. Denna utveckling bör bestämt förhindras. Det kan tilläggas, att nyssnämnda tendens går igen även i Provisoriska tim- och kursplaner för försöksgymnasierna.

En undervisning i kristendom, som skall motsvara kravet på saklighet och som ger studiet av bibeln dess naturliga plats, förutsätter självfallet, att ökad uppmärksamhet ägnas sådana grundläggande frågor som lärarutbildningen, läroboks- och handledningsförfattandet samt materielanskaffningen, för att nu nämna några i sammanhanget särskilt viktiga element. Därav följer, att en kursplanerevision, som enligt de i denna motion lämnade anvisningarna avser att trygga kristendomsämnets ställning i den svenska skolan, bör ägna uppmärksamhet även åt dessa nu senast nämnda nyckelproblem.

Vidkommande så frågan om morgonsamlingens utformning synes även denna böra ägnas tillbörlig uppmärksamhet i de nya metodiska anvisningar för enhetsskolan, som förväntas träda i kraft fr. o. m. läsåret 1962—63. I anvisningarna för folkskolan 1955 finnes bestämmelser om morgonsamlingens utformning, medan i »Timplaner och huvudmoment vid försöksverksamhet med nioårig enhetsskola» 1957 sådana bestämmelser saknas. Vad gällande läroverksstadga beträffar, sägs uttryckligen, att »morgonsamlingen skall, i den ordning rektor bestämmer, ledas av lärare i kristendoms-kunskap, annan därtill villig lärare eller annan lämplig person».

Det är oss väl bekant, att en utveckling mot mera differentierade morgonsamlingar under hand skett, vilket också framhävdes av ecklesiastikministern i ett i andra kammaren den 25 november 1959 avgivet svar på en enkel fråga. Departementschefen inskräppte därvid också kravet på att morgonsamlingen utformas på ett värdigt sätt samt att den bör vara ägnad att skapa inre samling och koncentration inför dagens skolarbete. Vi noterar denna

deklaration med tillfredsställelse, samtidigt som vi djupt beklagar de tendenser till en alltmer uttunnad och allt lösligare uppläggning av morgonsamlingarna, som på sina håll kommit till uttryck. Det är vår bestämda övertygelse, att en undersökning av opinionsläget på föräldrahåll skulle ge ett klart positivt utslag till förmån för en utformning av skolans morgonsamlingar efter kristet mönster och i nära anslutning till kristen idealbildning. Det innebär med andra ord, att verkliga andakter för alla från deltagande icke befriade elever allt framgent bör ha sin givna plats i skolans värld.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla dels vikten av att i kommande kursplanerevision de bestämmelser, som gäller beträffande ämnet kristendoms-kunskap enligt undervisningsplan för folkskolan av 1955, beaktas, vilket markerar, att kristendomsundervisningen i enhetsskolan främst bör ge bibelkunskap,

dels angelägenheten av att skolans morgonsamlingar utformas på ett värdigt sätt, präglas av stillhet och samling kring centrala livsvärden och ger rum för den kristna idealbildningen,

dels slutligen att vad i övrigt i denna motion framhållits vinner beaktande.

Stockholm den 13 januari 1960

Yngve Hamrin

Eric Nelander